

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze la Redactiunea dela „Biserica si Scol'a.” Er banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.”</p>
---	--	--

Instructiunea adultiloru.

Am intratu binisioru in tómna, si preste dóne, trei septemani tieranulu nostru si-terminéza lucràrile campului pentru anulu curentu.

Ne apropiàm deci de timpulu, in care poporul nostru este mai accesibilu si mai dispusu a-se ocupá de ale spiritului. Se incepe deci sesonulu nostru alu celoru ce dupa positiunea, ce ocupàm, chiamati suntem a ingriji, cá poporului se i-se dea intru prisosintia acésta chrana a spiritului.

In momentulu, cand ne apropiàm de timpulu, cá se semanam mai multu in ale spiritului prin scóla si prin biserica, amintim celoru chiamati o imprejurare de mare insemnatate.

La noi este in mare parte neglésa instructiunea adultiloru, si in acelasi timpu celu putienu pana acum nu posedem inca o literatura poporala, carea se suplinésca acésta lipsa.

Cât umbla prunculu la scóla, invétia o multime de lucruri trebuintióse pentru viétia; ér dupace iese din scóla, si intra chiar in etatea, carea este mai periculósa si mai espusa la diferite ispite, este mare parte neglesu, asia incát usioru se póte intemplá, cá se uite ceeace a invetiatu in scóla.

Lasatu de sene prunculu dupa iesirea din scóla, lu-espunem unei stàri, in carea póte perde multu din ceeace i-am potutu predá in decursulu aniloru de scóla.—

Neaperatu ni-se impune deci detorinti'a, ca selu ferim de acésta situatiune. Ér acestu adapostu luvom face adultiloru nostri numai prin o scóla de repetitiune in Dumineci si in serbatori.

Acésta scóla de repetitiune este prescrisa prin lege numai pentru pruncii dela 12—15 ani. Se tiene acésta scóla conform legii, dar sporiulu nici pre departe nu se póte asemená cu sporiulu, pre carele luobtienem in scól'a de tóte dilele. Causele potu se fia multe; intre cele multe de siguru inse nu este si anume aceea: ca romanulu n'ar poté, si n'ar dorí se

invetie. Daca nu esista acésta cauza, atunci trebuie se existe contrariulu. Trebuie adeca, cá se luàm de cauza impregiurarea, ca intre cele multe, ce am avutu a face pana acum, n'am potutu se dàm o buna organizare si instructiunei adultiloru.

Dar sciutu fiendu si in societatea nóstra, ca guvernulu bisericescu nu dispune de tóte medilócele si de puterile trebuintióse spre a face binele, ne-a venit in ajutoriu societatea, biserica viia insasi prin formarea si sustinerea corurilor bisericesci; ér biserica oficiala le-a datu sanctiunea, si le-a sprijinitu din tóte puterile, asia incát astadi corurile de plugari au devenitu o putere in mersulu nostru pre calea culturii si civilizatiunei.

Corurile de plugari si-urméza cursulu lor, se intarescu cele existente, si se inmultiescu prin partile, in cari nu s'au potutu formá pana acum.

Faptu este inse in acelasi timpu, ca nu toti adultii, facu parte din coruri. De instructiune au inse toti trebuintia. Standu lucrulu astfelu trebuie se punem in aplicare inca unu altu mijlocu pentru ajungerea scopului. Se punem deci in totu loculu in aplicare instructiunea adultiloru.

Se va paré, ca cerendu noi acést'a, ceremu a-se impune o noua sarcina pre umerii invetiatoriloru si preotiloru nostri. Si in o conferintia preotiésca-invetiatorésca s'a si facutu acésta obiectiune, si marturisim nu fara cuventu.

Cand cugetam inse, ca o sórte si stare mai buna nu ne potem intemeiá, de cât indoindu-ne puterile la munca si inmultindu-ne sarcinele, atunci scopulu marretiu, pre carele lu-urmarimu, speràm, ca va produce de siguru in noi insufletirea, cá se-o facem si acést'a, se punem pre umerii nostri si acésta sarcina, si se-o portàm cu demnitate.

Nu este nimicu nou ceeace ceremu. Mijloculu este probatu in alte partii, si este probatu cu succesu si in societatea nóstra. Au fost, si sunt chiar la noi in eparchia preoti si invetiatori, cari pre tim-

pulu iernei au intrunitu in scóla tenerimea, si in decursu de un'a, seau doue óre, i-a instruatú in religiune, si in alte cunoscintie ; si sporinlu a fost mare : a produsu in tenerime dorulu si gustalu de a invetiá si a-si inmultí cunoscintiele ; ér producerea si alimentarea acestui doru este propriamente cea mai mare trebuintia la noi.

Sarcin'a, pre carea pretindemu a ni-o impune, nu este deci mare. Pretindemu o ocupatiune de câtev'a óre din cele multe ale anului, pentrucá prin acést'a se dobendimu rezultate mari si roduri bogate.

Supunendu acésta imprejurare apretiiarii fratiloru preoti si invetiatori, sperámu, cá in iérn'a acést'a vom poté se incepemu a ingrijí mai cu succesu si de instructiunea adultiloru.

Disciplin'a in scóla si in biserică.

In natur'a omului este unu feliu de impulsu, carele la anumite epoçe ale vietii lu-silescce, sè-se uite preste trecutu, si se-si dea cât mai bine seama de ceeace a facutu, si de ceeace face. Si-face adeca omulu insusi judecata preste viétia, — cu scopu cá sè-se convinga, daca pre calea apucata o póte se-o ducu mai departe, seau nu ? Si naturalu este ca din acésta judecata omulu se póte acceptá la multu bine ; si numai prin acésta judecata se póte indreptá si corege.

Acést'a cât pentru viéti'a privata.

In viéti'a publica inca nu póte merge omulu altcum. Si aci trebue se-si dea sea seama cât mai desu de ceeace a facutu, si de ceeace are se faca.

Acést'a este unic'a cale, pre carea mergendu potem se sporimu, si se inaintámu.

O buna si consciéntiósă dare de seama pana in cele mai mici amenunte in afacerile vietii publice este inse multu mai grea, de cum este acést'a in ale vietii private. Ómenii s'au desprinsu sè-se supere atunci, cand faptele loru se supunu criticeii, mai cu seama cand critic'a nu este din cele favorabile. Dar in sfersitu nici aici, tocma asia cá si in viéti'a privata, n'are omulu ce se face, trebue se tréca prin foculu criticeii, pentruca scopulu supremu, ce-lu urmaresce omulu prin viéti'a publica, nu-se póte ajunge, decât numai prin o judecata cât mai severa si mai drépta a fapteloru.

Daca privimu noi astadi la viéti'a nóstra publica in biserică si in scóla, vom gasí neaperatu multe de indreptata, pentruca multe se potu face de sigur mai bine, de cum se potu face astadi.

Intre cele multe, cari trebuiescu indreptate in scóla si in biserică, este cu deosebire un'a, despre carea se vorbesce mai multu. Se dice adeca, cu dreptu, seau fara dreptu, nu voimu a esaminá, ca nu este destula disciplina in scóla si in biserică, si ca de

aci provine, mai cu seama imprejurarea, ca nu se face totu binele, carele s'ar poté face.

Se presupunem, si se admitem, ca astfeliu este, cum dice lumea, ca adeca nu ar fi destula disciplina in scóla si in biserică.

Cine pórtă inse vin'a pentru acésta stare a lucrurilor ?

In scóla si in biserică avem astadi viétia constitutională. Drepturile, intocma cá si sarcinile, sunt impartite intre toti de o potriiva. Si precum binele, care se face este meritulu tuturor : tocma asia si pentru ceeace nu se face, avem cu totii raspunderea, responsabilă este intréga corporatiunea.

Purcediendu de aci, noue celu putien ni-se pare, ca este o mare nedreptate, cand pre ici, pre colo se ridica câte unu glasu, ca cutare functionariu bisericescu nu face un'a, seau nu face alt'a, si asia mai departe.

Nu vom aperá, si nu vom scusá nici odata pre nimenea, cand vom scí, ca nu si-a facutu la timpu detorinti'a. Din contra vomu staruí, cá toti se-ne implinim cât mai consciéntios detorintiele, si respective a-ne impune cu totii o disciplina cât mai rigurósa.

Cand pretindem acést'a dela functionarii platiti ai bisericéii, trebue se mergemu inse cu unu pasu mai departe.

Sub disciplina in sinulu unei corporatiuni intielegemu starea aceea, in carea toti ceice au detorintie sunt la inaltimea missiunei, facu toti ceeace detorii sunt a face.

Si daca ne-am intrebá, ca esista acésta disciplina la noi, apói neaperatu, ca vom aflá, ca sunt locuri, unde chiar ómenii, cari striga, ca nu se face un'a, si ca ceealalta se lasa nefacuta, — nu pré sunt totdeuna acolo, unde ii-chiama detorinti'a.

Intre asemenea imprejurári neaperatu ca usior se póte intemplá, ca chiar cele mai bune dispusetiuni se fia paralisate, ér rezultatulu se fia, ca multe lucruri bune, cari intre alte conditiuni s'aru poté face, se rema na nefacute.

Noi avem trebuintia se facem multe in scóla si in biserică, si convinsi suntem in inim'a nóstra, ca tóte le potem face cât mai bine, si ca pentru tóte aflám mijlócele trebuintióse.

Unu lucru ne trebuiesce, si anume unu lucru, carele nu este nici greu, nici scumpu. Ne trebuiesce mai multa bunavointia, ér acésta bunavointia ne va face de sigur pre toti, cá se ne implinim si mai consciéntios detorintiele, si in urmare de sigur vom avé mai multa disciplina. Cu mai multa bunavointia vom merge de sigur unu mersu mai spornicu intru a face binele, ér facendu cu mai multu sporiu binele, dilnicu ne vom insusí mai multu curagiu si mai multa energia, pentrucá tóte se-le facem.

* * *

Mai este apoi inca o imprejurare de mare pretiu, carea nu póte remané neatinsa, când este vorb'a de disciplin'a unei corporatiuni. Si in disciplina, si respective intru sustinerea disciplinei trebue se fia cinev'a, care se póte carm'a. Ér acestu cinev'a in biserică este preotimea si corpulu invetiatorescu.

Si credinti'a nóstra este, ca toti acesti ómeni facu ceeace potu, unii mai multu, altii mai putien, fiacare dupa puterile si autoritatea, de carea dispune.

Dar cá se facem si mai multu, de lipsa este, ca toti se-ne cascig'amu mai multe puteri si mai multa autoritate, pentru cá se facem, si se putem face totu mai multu.

Acést'a este ceeace avem se dicem la adres'a preotiloru si invetiatoriloru nostri.

Dar daca nu numai densii sunt ómenii, cari au rola activa in administratiunea bisericeii, atunci neap'eratu, ca mai multa disciplina in biserică vom avé, numai in casulu, cand toti de-o potriua, inteligenti si poporu pre de alta parte inca ne vom silí se fim la inaltimea missiunei, atunci cand detorinti'a ne chiama, cá se facem binele.

Se facem deci si se implinimu cu toti totu ceeace ne dictéza legea fundamentala, si atunci avend mai multa disciplina, vom face mai usioru si in mesura mai mare binele, pre carele nu-lu putem face dóra astadi in totu loculu.

In cestiunea concubinateloru.

In timpulu din urma au devenitu concubinatele unu adev'eratu morbu socialu. Spre a poté affá medilócele, prin cari se putem paralisá reulu, de carele vorbimu, detorintia avem a-i studiá cauzele. Si pana cand vom poté supune unui asemenea studiu reproducem in cele ce urméza discursulu procurorului dela curtea de apelu din Bucuresci, rostitu cu ocaziunea deschiderei solemne a acestei curti, intemplata la 1. Septemvre a. c. in acésta materia, precum si respunsulu primului presiedinte.

Discursulu in cestiunea suna :

*Domnule prim-presiedinte,
Onorata curte,*

Am creditu cá, cu ocaziunea solemnitátei de astadi, este mai nemeritu cá, in locu de o disertatiune doctrinara asupr'a unei cestiuni de dreptu, sè ve intretinu asupr'a unoru observatiuni ce am pututu face in aplicatiunea codului civilu, se semnalezu óre-cari rele ce bántuescu societatea nóstra si, desteptandu atentiunea celoru compe-tinti, se facem a se luá mesurile de indreptare.

Intr'adeveru, D-loru magistrati, credu cá este timpulu se ne coborimu unu momentu din regiunile abstracte ale teoriiloru academice, si se vedem ce se petrece impregiurulu nostru, in practic'a de tóte dilele; cáci legile potu fi in teorie destulu de bune, inse trebue cá ele se fie alcatuite dupe trebuintiele nóstre, si atunci când, dupe

o experientia de cât-va timpu, dovedimu ca rezultatulu aplicatiunei loru este altulu de cât acel'a ce l'a avutu in vedere legiuitoriulu caut'amu a le face convenitele imbunatatiri.

Si apoi, pe teremulu sciintificu ce a-si putea se ve spun eu mai multu de cât cunósceti D-vóstra, toti distincti si vechi magistrati? De aceea ve rogu se-mi dati voie a ve intretiené putienu asupr'a cauzelor cari au contribuitu la inmultirea concubinateloru si a copiiloru naturali in tiér'a nóstra, din punctulu de vedere alu aplicatiunei codului civilu.

Nu voiu face aci, D-loru, unu studiu de moravuri asupr'a acestei materii: nici timpulu scurtu nu 'mi-a permis si nici ocaziunea nu este nemerita pentru o asia vasta lucrare; me voiu margini numai a ve schitiá in putine cuvinte observatiunile mele, si-mi voiu permite a aretá pe ici pe colea midlócele cu cari credu eu cá s'ar putea indreptá reulu ce amenintia famili'a romána.

Inca de mai multi ani de când sunt in magistratura, si mai cu séma când eram prim-presiedinte la tribunalulu din Galati, mi s'a presintatu ocaziunea se facu urmatorele observatiuni:

Când intrebamu pe vre-unu martoru sau inculpatu: Esci casatoritu? 'mi respundea: Nu sunt, dar traescu asia cu o femeie. — Dar de ce nu ve casatoriti? — Apoi nu ne am inlesnitu se scóteme formele de la primarie.

Când cercetamu vre-unu procesu de adulteriu si intrebamu pe femeea de ce traesco cu altulu, mai totd'eu'n'a 'mi respundea cá barbatulu seu, dupe ce i-a máncatu tóta zestrea, a gonit'o pre drumuri si traesco si elu cu alt'a. — Bine, atunci de ce nu ai cerut despartienia? — Dar de unde am eu atatia bani ca sa cheltuiesc pe la tribunal cu scóterea formelor.

Mi aduc aminte cá intr'unu procesu de divortiu consiliamu pe barbatu sè-se impace cu nevast'a si se o iá érași in domiciliul conjugalu. — Cum s'o mai iau indaratu, D-le presiedinte, 'mi dise elu, cáci dupe o lipsa de 2 ani, pe când eu me luptamu la Plevn'a, intorcendu-me acasa amu gasit'o cu duoi copii, din cari unulu este acel'a ce-lu are in bratie.

Alte ori, unulu din soti presintá inaintea tribunalulu unu asia numit *act de invoiala*, prin care sotii declarau cá s'au desfacutu unulu de altulu prin buna intielegere si-si dau voia de a trai fie-care cu cine va voi; si, ce este mai mult, nisce asemenea acte erau legalisate chiar de primaria, care parea ca legitiméza acest mod de despartienie prin consimtiement mutualu¹⁾

Vediendu ca nisce asemenea casuri se repeta mai des, amu alergatu la informatiuni si, cercetandu in drépt'a si in stâng'a, m'am convinsu cá acestea nu sunt nisce casuri isolate, ci cá mai in tóte comunele sunt o multime de barbati si femei cari traescu necununati si ducu viétia impreuna intocmai cá cum ar fi casatoriti legitimu; cá sunt barbati cari, casatoriti legitimu, si-au abandonatu sotiele si traescu necununati cu alte femei; cá sunt femei cari, lasându-si barbatulu, au fugitu in alta comuna unde traescu necunnate cu altii; cá in fine sunt barbati si femei cari, prin buna invoiala, s'au despartitu fara a indeplini formalitatile divortiuului si au contractatu la primarie o alta casatorie.

Daca pe lângă acestea mai adaogam si casatoriile legalmente contractate dupe codul civil si cari nu au fost confirmate prin benedictiunea religiósă, fie pentru cá s'a creditu suficianta numai casatori'a civilă, fie pentru cá biseric'a nu permite benedictiunea s'a din cauza de rudenie

¹⁾ Vedi cele ce le seriam in Formularul codicelui civilu, vel. I, din anulu 1885, pag. 189.

si altele, vom vedea că famili'a, bas'a societatiei, este amenintata chiar in existenta ei.

Si câte rele nu decurgu de aci. Copii nascuti din asemenea nelegiuite inotiri sunt condamnati chiar din momentul nascerei lor; ei nu pot trece in fati'a legii de cât ca copii naturali ai mamei neputând pretinde nici un drept de la acela cari i-a adusu in lume; si daca mum'a este abandonata de acela cu care a conceputu copilulu, ceea ce se intempla mai adesea ori, acelu copilul seau pere din neingrijire si miserie, sau este lipsitu de o buna educatiune si instructiune, sau in fine este lepadat inca de micu in vre unu locu singuratecu.

S'a constatatut chiar că copii nascuti afara din casatorie moru intr'o proportiune mult mai mare de cât cei din parinti casatoriti.²⁾

Dar cu ce-asi putea eu se punu mai in evidentiata cele ce ve spusei pana acum de cât prin statistica? Elo-cuenti'a cifreloru ve vá convinge mai multu de cât slabele mele cuvinte, ca numerulu concubinateloru si alu copiiloru naturali cresce la noi intr'unu modu inspaimentatoriu.

Din nenorocire inse serviciulu statisticu nu este inca destulu de bine organizatu si cu tóte cercetarile ce am facutu nu am pututu culege de cât urmatórele date :

1. Cercetandu la oficiulu centralu de statistica mi-a fost imposibilu se constatu numerulu celor ce traescu in concubinatu, inse am pututu se gasescu urmatorulu tablou comparativu pe anii de la 1865, când s'a pusu in aplicatiune codulu civilulu, si pana la 1884 inclusivu, de numerulu nasceriloru nelegitime din tóta tiér'a si, tienendu séma că acesti copii sunt mai totdeun'a fructul casatorieloru nelegitime, ne putemu face o idee de numerulu acelor'a ce traescu in concubinatu.

Eca acestu tablou :

Anii	Nasceri legitime	Câte nasceri la suta	Nasceri nelegitime	Câte nasceri la suta
1865	139,435	97,45	2,655	2,55
1866	124,928	97,07	3,774	2,93
1867	128,376	97,55	3,211	2,45
1868	135,246	96,45	4,972	3,55
1869	139,244	96,33	5,282	3,67
1870	142,423	96,73	4,802	3,27
1871	140,175	96,95	4,409	3,05
1872	134,018	96,63	4,656	3,37
1873	136,853	96,82	4,482	3,18
1874	143,773	96,59	5,190	3,41
1875	164,348	96,69	5,620	3,31
1876	157,645	96,17	6,281	3,83
1877	151,210	95,59	6,969	4,41
1878	134,862	95,77	5,954	4,23
1879	159,266	95,14	8,195	4,90
1880	162,012	94,94	8,636	5,06
1881	182,506	95,33	8,946	4,67
1882	179,399	95,06	9,323	4,94
1883	193,939	95,11	9,965	4,89
1884	190,540	94,62	10,873	5,38

Dupa cum resulta din acestu tablou in mai putienu de 20 de ani numerulu nasceriloru legitime a scadiutu de la 91,45% la 94,62%, pe candu numerulu nasceriloru nelegitime a crescutu dela 2,55% la 5,38%, adica a-própe intreitu.

2 Cercetandu in specialu pentru comun'a Bucuresci, am constatatut ca reportulu intre nascerile legitime si nelegitime a fost precum urméza :

²⁾ D. dr. Felix, mediculu siefu alu comunei Bucuresci, constata acést'a prin raportul seu generalu pe anulu 1885.

Anii	Nasceri legitime	Câte nasceri la suta	Nasceri nelegitime	Câte nasceri la suta
1868	3,827	83,59	751	15,41
1869	4,433	86,21	711	13,79
1870	4,130	88,08	559	11,92
1871	4,177	86,67	642	13,33
1872	4,232	86,18	679	13,83
1873	4,225	87,20	620	12,80
1874	4,397	84,54	804	15,46
1875	4,219	80,31	1,034	19,69
1876	4,483	79,30	1,172	20,70
1877	4,292	79,43	1,199	21,53
1878	4,226	79,11	1,116	20,89
1879	4,941	78,14	1,222	20,85
1880	4,564	78,40	1,257	21,60
1881	4,620	79,24	1,211	10,76
1882	4,397	77,40	1,283	22,60
1883	4,835	78,87	1,296	21,13
1884	4,754	79,27	1,243	20,73

Vedemu dar că in Capitala mai multu de cât a cincea parte din nasceri sunt nelegitime si că numerulu loru cresce din anu, de unde putem deduce că si numerulu acelor'a ce traescu in concubinatu se inmultiesce.

3. Dar o statistica esacta si care pune in mai mare evidentiata spusele nóstre este aceea ordonata de Prea Sánti'a Sa episcopulu de Husi in anulu 1881. Acestu inaltu si inteligentu prelatu voindu se cunósca gradulu de moralitate alu locuitoriloru din eparchi'a s'a, a ordonatu sê-se faca o statistica nominala despre cei cari traiescu in concubinatu si de numerulu copiiloru naturali, si s'a constatatut că, in judetiile Falcu, Vasluiu si Tutov'a sunt 7.702 individi cari traescu in concubinatu, adeca 3.851 casatorii nelegitime si 2.700 copii naturali. Din cele 3.851 casatorii nelegitime : 2.504 perechi traiescu necununati, fara se fie impedicati de nici o impregurare; 1.245 perechi, din cari 690 barbati si 555 femei, nu se potu casatorii din cauza că unulu din soti sau si amandou mai sunt deja casatoriti si nedespartiti legalmente; 102 perechi nu se potu casatorii din cauza de rudenie. Dupe localitati se constata că in Husi sunt 70 casatorii nelegitime si 57 copii naturali; in Vasluiu 40 casatorii nelegitime si 18 copii naturali; in Berladu 150 casatorii nelegitime si 107 copii naturali. Restulu iu comunele rurale din cele 3 judetie.

Si se nu se créda că aceste cifre n'ar fi exacte. Tabloulu inaintatu de P. S. S. episcopulu de Husi, Mitropoliei cu raportulu No. 289 din Aprilie 1881, arata numele si pronumele fie-carui individu si a femeii cu care traiescu in concubinatu.

Este asemenea de observatu că aci nu este vorb'a de acele legaturi ilicite si pasagere ce se stabilesc provisoriu intre unu barbatu si o femeie, ci de acele persóne cari traiescu maritalmente, fara se fie uniti prin legitima casatorie : aceea ce in dreptulu romanu se numia *concubinatus* in raport cu *justae nuptiae*.

4. Gasim in revist'a *Biserica Ortodoxa Romana*, pe lun'a Iunie 1887, publicata o statistica in care se afla si numerulu concubinateloru din eparchi'a Rannicul-Noul-Severin, din care resulta ca in anulu 1885 s'au constatatut in acea eparchie 5.219 concubinate, cari se impartu dupe localitati in modul urmator : judetiile Valcea 212, Dolj 1.912, Gorj 793, Romanati 1.047, Mehedinti 1.255.

Adeca peste tot in ambele eparchii 10.438 persóne cari traiescu in nelegitima casatorie.

Acum, daca numai in aceste doue eparchii numerulu concubinateloru si alu copiiloru naturali este atât de mare, ce trebuie se fie in tóta tiér'a? Sunt siguru că daca

o asemenea statistica s'ar face, atât pentru orasie cât si pentru populatiunea rurala, rezultatul ar fi inspaimentatoriu.

Dar ce denota acésta stare de lucruri? Óre moravurile nóstre s'au stricatu in asia gradu in cât poporul se prefera concubinatu casatoriei legitime? Au ei consciinta de ceea-ce facu? Óunoscu ei consciintiele juridice la cari se expun traindu astfelu?

Eu credu Dloru, cà nu. Póte numai din punctulu de vedere religiosu ei se intieléga cà facu unu reu, dar in alta privintia nu-si dau sém'a de nimicu. Mam'a crede cà copilulu ce a nascutu e alu barbatului cu care traiesce si cà are se vina la moscénirea lui. Tatalu recunósce cà copilu alu seu pe acel'a ce 'la nascutu femeia cu care traiesce necesatoritu, si chiaru astfelu lu declara la oficierulu starei civile când i inscrie nascerea, fara se scie sarmanulu cà, dupe codulu nostru, o astfelu de declaratiune nu este suficienta pentru a legitim'a copilulu³⁾. Elu crede cà averea s'a vá remanea dupe mórte copilului ce a nascutu si nimeni nu-lu descépta cà rudele lui i vor luá tóta averea si copilulu vá remane pe drumuri.

Câte procese de asemenea natura nu sunt pe la judecatoriile de ocóle si pe la tribunale!

Se vedem dar cari sunt cauzele ce au contribuitu in tér'a nóstra la inmultirea concubinateloru si a copiiloru naturali.

Negrisitu Dloru, aceste cauze potu fi multiple si de diferite natuiri.

D. dr. Felix, mediculu-siefu alu comunei Bucuresci, in anulu 1876, atribui'a imputinarea casatoriilor legitime si inmultirea copiiloru naturali crizei economice. In anulu 1881, constatand cà din tóte orasiile mari din Europ'a numai Moscú'a are o proportiune de casatorii mai mica de cât capital'a Bucuresci, Ds'a adeogá: „Supunu respectuosu guvernului opiniunea mea modesta, cà ar fi timpu sè-se iá mesuri in contr'a acestei stari de lucruri. Un'a din acele mesuri póte fi suprimarea concubinateloru cari sunt la noi fórte numeróse.“ Si, in raportulu generalu alu consiliulu de igiena si salubritate alu urbei Bucuresci pe anulu 1885⁴⁾, Ds'a se exprima astfelu: „Este probalilu cà cauzele numerulu micu alu casatoriiloru intre romani nu sunt numai socialu dependente de educatiune ci si economice, cari depindu de concurenti'a la care este expusa populati'a romana din Capitala, concurenti'a ce nu exista in comunele rurale din tíera.“ Si mai la vale adaoga: „In lupt'a pentru existentia strainii au dobendit avantajie asupr'a romaniloru; facendu-se romaniloru viati'a mai defícila, ei se casatorescu in numeru mai micu.“

Unu altu doctoru, D. Dragescu, mediculu primaru alu judetiului Constanti'a, in raportulu seu generalu pe anulu 1885⁵⁾, se exprima astfelu, in privintia casatoriiloru din acelu judetiu: „Multele formalitati ce se ceru la contractarea unei casatorii, dar mai alesu scaderea nivelulu moralitatiei, sunt principalele cauze alu miculu numer de casatorii. Cu cât cadu moravurile cu atât scade numerulu casatoritiloru si cresce libertinagiulu, etc.“

Dar, cà se cunóschemu adeveratele cauze ale acestui reu, trebue se mergemu la sorgintea lui.

³⁾ Dar de ce se ne miramu de acésta nesciinta de legi din partea unui tieranu, când gasimu o circulara a ministerulu de interne cu No. 16.635 din 1. Noembre 1869, catra prefectii din tíera, prin care punea in vederea oficieriloru starei civile „cà parintii potu se recunósca unu copilu naturalu sau prin actulu de nascere, sau prin unu altu actu deosebitu anume de recunóscre, facutu inaintea oficieriloru starei civile.“ (Archiv'a ministerulu de interne).

⁴⁾ Publicatu in Monitorulu oficialu No. 86 din 19 Iulie 1886.

⁵⁾ Publicatu in Monitorulu oficialu No. 105 din 12 (24) August 1886.

Pana la 1865, Decembre, casatori'a erá considerata cà o taina bisericésca si atat formarea casatoriei cât si desfacerea ei erá incredintiata preotiloru. Prin codicele civilu, casatori'a se declara de aci inainte de contractu civilu, independentu de dogmele religiose, si intocmirea acestui contractu se incredintiá primarulu comunei, cà oficeru alu starei civile, ér despartieniele fura date in atributiunea tribunaleloru civile.

Ori cât de buna in principiu acésta reforma, ea fiind inse contrarie vechiloru nóstre moravuri si introdusa mai nainte cà poporul romanu sè-se deprinda cu ea, a trebuitu necesarmente se dea nascere starei de lucruri de adi.

Legiitorii nostri uitara pentru unu momentu vechea dicetóre: *natura non facit saltus*, dupe cum se exprimá stimatulu nostru prim-presiedinte, onor. D. Adolf Cantacuzino, cu ocasiunea solemnitatiei inceperii anului judecatorescu 1882—1883.

Intr'adaveru, Dloru indata ce se pusera in aplicatiune formalitatiile dificile ale codului civilu, numerulu casatoriiloru scadiu intr'unu modu de necreditu, astfelu cà unde, in anulu 1865, se facuse in tóta tíar'a 37.143 casatorii, in anul 1866 nu s'a constatat de cât 23.872, adica cu o diferentia in minus de 13.271. Ca se ne facemu o idee si mai exacta, reproducu aci numerulu casatoriiloru de la 1860 pana adi:

Ani	Casatorii	Ani	Casatorii
1860	34,003	1873	29,257
1861	32,927	1874	30,962
1862	33,058	1875	32,971
1863	36,838	1876	31,565
1864	39,250	1877	29,312
1865	37,143	1878	35,558
1866	23,872	1879 ⁶⁾	48,484
1867	28,802	1880	39,742
1868	30,679	1881	43,067
1869	34,241	1882	44,242
1870	30,819	1883	47,206
1871	28,010	1885	40,548
1872	35,872		

Acum ce crisa economica a fost intre anii 1865, 1866 si urmatorii? Ce alte cauze sociale sau greutati de train au fost in acei ani? Sciutu este cà anii 1866, 1867 si 1868 au fost cei mai abondenti si prin urmare si casatorii trebuiau sè-se faca mai multe.

Dar nu trecuse nici unu anu dela introducerea casatoriei civile si repausatulu Manolache Costache Epureanu, in siedinti'a dela 24. Iunie 1866, cu ocasiunea desbaterii Constitutiunei, prevedea inmultirea concubinateloru prin aceste energice cuvinte: „Ei bine, Dloru, de când s'a introdusu asia numitulu maritagiu civilu, eu ve potu probá cà afara din orasie intre populatiunile rurale nu mai exista casatorii, càci s'a inlocuitu prin concubinagi (da! da!). Da, Dloru, concubinagi, éta starea unde au adus societatea acele teorii imprumutate de acei cari n'au voit se tiena séma de moravurile, de datinele si de traditiunile poporulu nostru. . . . De când s'au introdusu casatoriile civile prin contracte, in poporu se dice: Mi-amu luat femeii pe duoi sau trei ani!“

Si Dlu Const. Boerescu, in aceeași siedintia, recunoscea necesitatea de a se reveni asupr'a codului civilu prin aceste cuvinte: „Se póte cà modulu cum este organizata casatori'a de codulu civilu se fie vitiosu; se póte cà in practica elu se presinte multe inconveniente, si sunt celu d'anteiu care recunosc acést'a. . . . Dar daca in adeveru inconveniente exista, daca sistemulu actualu este

⁶⁾ De aci inainte se adaoga si populatiunea din Dobrogea.

reu, nu avem de cât se-lu indreptamu, se-lu complectamu si se facemu cá acestu sistemu se devina mai practic, mai alesu in privinti'a populațiunei rurale."

Cu tóte acestea de atunci si pana astadi, codulu civilu n'a fostu revisuitu, formalitatile pentru contractarea casatoriei au remasu tot atât de complicate; poporului i-s'a spusu cá este destulu sè-se casatorésca inaintea primarului si elu, neintielegendu ce póte fi o astfelu de casatorie civila, a preferitu se nu se mai duca la primarie spre a indeplíni atâtea formalitati, cheltuindu bani si tímpu ei s'a multumitu se tráiesca ca barbatu si femeie fara se mai declare casatori'a inaintea primarului. Éca cum s'au inmúltitu concubinatele la noi.

Prin urmare, credu cá de si prin orasie vor fi contribuitu si alte cauze la inmúltirea concubinatelóru si a copiiloru naturali, in comunele rurale inse si mai alesu pentru clas'a de josu a poporului caus'a cea mai principala a provenitu: 1) din greutatea formalitátiloru rerute de codulu civilu pentru contractarea unei casatorii; 2) din greutatea formalitátiloru divortíului, si 3) din nepotrívirea între legea civila si cea bisericésca.

Se desvoltám fiecare din aceste cauze.

D i v e r s e .

* *Necrologu.* Joi'a trecuta sér'a la siese óre a incetatu din viétia *Carol Tabaidy*, comitele supremu alu comitateloru Aradu si Carasiu-Severinu. Remasitiile pamentesci s'au depusu cu mare solemnitate ieri la 4 óre dupa amédi in cimiteriulu din Aradu, participandu la inmormentare tóte autoritátile civile si militare din Arad, precum si autoritátile din comitatele invecinate.

Fie-i tierín'a usióra si memori'a binecuventata!

* *Chirotoniri.* In dilele din urma s'au chirotonitu intru preoti pentru eparchi'a ortodoca a Aradului prin *Pré Santi'a Sa*, parintele Episcopu diecesanu *Ioan Metianu* urmatorii clerici absoluti, si anume: *Ioanu Vaid'a*, pentru parochi'a Tarianu, protopresviteratulu Oradii-mari; *Ioanu Vladu*, pentru parochi'a Tomesti, protopresviteratulu Halmagiului; *Aleksandru Jucu*, pentru parochi'a Monosturu, protopresviteratulu Belintiului; si *Elia Motiu*, pentru parochi'a Grosi, protopresviteratulu Lipovei.

Felicitámu pre noii confrati si impreuna lucratori in vii'a Domnului, si-li dorimu celu mai bunu succesu pre carier'a, pre carea intra acum chiamati de biserică.

* *Alegere de preotu in Toraculu-mare.* Duminec'a trecuta s'a efeptuitu alegerea de preotu pentru parochi'a vacanta din Toraculu-mare. Alegerea a decursu in cea mai frumósa ordine, participandu unu insemnatu numeru de alegetori. Alesu a fost cu o mare maioritate clericulu absolutu *Vincentiu Petroviciu*.

† *Necrologu.* La 16 l. c. inmormentaramu pre celu mai betranu preotu alu diecesei nóstre aradane, pre parintele *Ioanu Seracu*, carele in etate de 94 ani a trecut la viétia de veci, éra osamentele lui pamentesci se depusera spre odichna vecinica in comun'a sa natala *Cromna*, in protopresviteratulu Halmagiului, unde a si petrecutu mai gata intréga viétia pamentésca. S'a nascutu densulu la anulu 1792 si cand s'a deschisu preparandi'a din Arad la 1812, densulu a fostu între cei d'antái elevi ai acestui institutu ascultandu invetiaturi dela *Cichindélu*, *Mihutiú* si *Diaconoviciu*; la 1817 fu chirotonitu de preotu prin episcopulu *Manuiloviciu* din *Pacratiu* carele venise la Aradu

spre a cercetá pre Episcopulu de atuncia alu Aradului si din acelu anu densulu necurmatu pastori poporulu din *Cromna* cu consciintia si sirguintia luptandu-se cu multe valuri si greutáti, dintre tóte luptele ce le-a avutu densulu in viétia, dicea, cá cea mai grea i-a fost cand s'a luptatu cu diregatorii lumesci si cu protopopii uniti si cu eppulu *Vulcanu* cari toti nisuiá a latí unirea si in parochi'a lui dar nu li-a succésu, cáci si densulu a desvoltatu putere; s'au unitu inse câteva comune din giurulu lui — cu sila, nici un'a inse de voia buna.

La inmormentarea lui au venitu doi protopopi si siese parochi din pregiurn si astfelu a fostu cu cinste ingropatu. Cuventulu funebralu a desteptatu pre poporeni spre a cunosce dupa mórte pre celu ce a binemeritatu pentru viitorulu loru. — Sub actulu funebralu am privitu cu jale si pietate la fiulu lui *Pavelu*, invetiatoriu poporulu in pensiune, carele ca celu mai betranu dintre invetiatori (70 ani) a jenunchiatu si a versatu lacrimi naintea cosciugulu parintelui seu.

Fia-i memori'a binecuventata!

* *Coler'a* in capital'a *Budapest'a*, continua a-si face victimele, si casurile de colera si de mórte, desi se impuienteza, totusi nu dau semne, cá acestu inspaimentatoriu morbu se incete. In dilele din urma s'au ivitu mai multe casuri de colera si in *Seghedin*. Din partea autoritatiloru s'au luat in tóte partile mesurile preventive necesarie.

Mijloculu preservativu contr'a acestui morbu este o viétia regulata.

* *Geograf'a pentru scótele poporale romane*, este titlulu unui opu, aparutu in editur'a lui *H. Zeidner* in *Brasiuru*, lucratu de dnii: *D. Fagarasian* si *S. Moldovanu*. Pretiulu 30 cruceri valut'a austriaca. Si pana cand vom poté face o critica amenuntita acestei carti o recomandám in deosebit'a atentiune a dloru invetiatori!

* *Inscíntiare.* Am onóre a aduce la cunoscinti'a dloru invetiatori, cá prin inalt'a ordinatiune ministeriala din 5. Iulie a. c., precum si prin respectivele circularii consistoriale, s'a eschisu din usulu scóleloru numai editiunea a dói'a a manualului meu de *Geograf'a Ungariei* — tiparita in 1877, prin urmare editiunile posterióre si in specialu cea mai nóua — a cincea din anulu 1885, — care are si o charta a *Ungariei*, se potu folosi si mai departe in scótele nóstre poporale. *Dr. Nicolau Popu.*

* *O sentintia vrednica de Solomon.* Tribunalulu de politia din *Lamberth* a avutu se judece dilele trecute unu procesu fórte ciudatu. Erá vorb'a de unu papagalu, care scapase din colivia si se dusesse in alta casa. Amendoi aparatorii se pretindeau proprietarii lui si adusera la tribunalu martori in numeru egal, cari de o parte si de alt'a sustineau cu vigóre caus'a partiloru. Magistratulu erá incurcatu. De o data inse îi veni o ideia: ordina, se aduca papagalulu si-lu puse se vorbésca spre marea placere a auditorului si chiar a tribunalului, care se prapadia de risu.

Papaganulu dupa unu simplu semnu alu unui'a din cei doi advocati, d. *Limons*, incepú se dica in englezesce: „*Draga Polly, vino de me saruta.*“ Apoi rosti numele unui câne, imitá miórlaitulu unei pisici, striga, cá erá vremea s'aduca ceaiulu etc.

D. *Jiblon* alu doilea impricinatu, fu invitatulu la rândulu seu se puna pe papagalulu la incercare; dar de asta data papagalulu remase nepasatoriu inaintea tuturoru rugaciuniloru. Tribunalulu nu mai statu atunci la indoiala,

si crediendu, că papagalulu erá martorul celu mai convingatoriu in procesu, ilu dete partii pentru care „Coco“ vorbise atât de bine.

* *Budgetulu statelor europene.* Budgetulu Germaniei este de 2931,000,000; budgetulu ei particularu dela departamentul resboiului este cuprinsu in acésta cifra pentru 467 milióne. Angli'a: 2998,000,000, din cari 466,000,000 pentru resboiu. Austro-Ungari'a: 2187,000,000 din cari 302,000,000 pentru resboiu. Spani'a: 890,000,000, din cari 151,000,000 pentru resboiu. Rusi'a: 3 miliarde, 295 milióne, din cari 761 milióne pentru resboiu. Franci'a dintr'unu budgetu de mai bine de 3 miliarde 499,000,000 sunt pentru departamentul resboiului.

Multi bani se mai prapadescu „de frica!“

Concurs.

Se escrie concursu pentru deplinirea statiunei invetiatoresci dela scól'a a dóu'a paralela din **San-Mihailulu romanu**, cerculu inspectoralu a Timisiorii cu terminu pe **26 Octomvre a. c. st. v.** cand va fi si alegerea.

Emoluminte sunt:

1) In bani 150 fl. v. a. 2) pentru conferintie 10 fl. 3) pausialu de scrisu 6 fl. 4) 40 meti de grâu 5) 32 metri cubici de lemne din care este a-se incaldi si sal'a de invetiamentu.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au se-si trimita recurselu ajustate conformu prescrieloru statut. org. si art. de lege XVIII § 6 din 1879 adresate comitetului parochialu parintelui Atanasiu Mercea in Parác, Temes-megye, pana in presér'a alegerii, si se-se presinte in vre-o Dumineca ori serbatóre in biseric'a de acolo spre a-si aretá desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: ATANASIU MERCEA, m. p. preotu si inspectoru scolaru.

—□—

Pre bas'a dispusetiunei venerabilului Consistoriu diecesan de dtto 30 Juliu 1886 Nr. 4255. se escrie concursu pentru indeplinirea parochiei vacante de clas'a a trei'a din comuna **Labasintiu**, in protopresbiteratul Lipovei-cottul Timisiului, cu terminu pana la **26. Octomvre**, cal. vechiu an. curentu candu se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt:

a) Sesiunea parochiala de 29. jugere.
b) Birulu preotiescu dela 114 case, câte una mesura de bucate — jumătate grau jumătate cucuruзу.
c) Unu platui parochial intravilanu de 1. jugeru.
d) Stola indatinata.

Recurentii suntu avisati a subscrerne recurselu loru instruite conform regulamentului pentru parochii, si pana la terminulu sus numitu; avendu pana atunci a se presentá in st'a biseric'a din Labasintiu in vre-o Dumineca séu serbatóre spre a 'si arata desteritatea in cele rituale si in oratori'a bisericésca.

Labasintiu 14 Sept. 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, prot. Lipovei.

—□—

Pentru statiunea invetiatorésca din **Inandu**, protopresv. Tincei, devenitá vacanta prin abdicerea fostului invetiatorin Aron Popoviciu, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **14/26 Octobre a. c.**

Emolumintele sunt: In bani gata 100 fl., 10 cubule de bucate jumătate grau jumătate cucuruзу, 5. orgii de

lemne din cari se va incaldi si scól'a, 11. jugere de pamentu aratoriu si fenatiu, si stólele cantoralu usuate.

Competentii sunt aviseti, petitiunile loru ajustate conform recierintieloru stat. org. si prescrieloru articlului de lege XVIII din anulu 1879, adresate comitetului parochialu din Inandu, a le tramite subscriului in K.-Jenő p. u. Mező-Telegd (cott. Bihar) pana la **12/24 Oct. a. c.** Ineu, (Körös-Jenő) **11/23 Sept. 1886.**

Iosif Vess'a m. p.,
pot. Tincei, inspect. scol.

—□—

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu dela scól'a conf. rom. gr. or. clas'a II., din comun'a bisericésca **Capolnasiu**, protopresviteratul Lipovei, Comitatulu Carasiu-Severinu conform sensului mai inaltei hartii archieresti dtto **11/23. l. c. Nr. 3194**, cu acést'a se escrie concursu cu terminu pana la **26. Octomvre a. c. st. v.** in care di se va tienea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt urmátorele:

a) Salariu in bani 357 fl. 50 cr. cr. v. a.
b) Spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. v. a.
c) Spese pentru scripturistica 10 fl. v. a.
d) Lemne 10 orgii din care are a-se incaldi si sal'a de invetiamentu.

e) Cortelu liberu cu gradina de legumi sub Nr. 208.

Doritorii cari voescu a ocupá acestu postu voru avé recurselu lor ale instruí cu tóte documintele prescise in statutulu org. si anume cu testimoniu de pedagogie, de calificatiune si din limb'a magiara, apoi atestatu de moralitate si astfeliu adresandu-le comitetului parochialu, se-le substérna inspectorului de scóle Demetriu Marcu in Birchisiu, pana la **19. Octomvre st. v. a. c.** càci cele intrate mai tardiu nu se voru luá in consideratiune.

Dela recurenti se pretinde pana la diu'a alegerii a se presentá in careva di de Dumineca ori serbatóre in St'a biseric'a, spre a-si aretá desteritatea in cantarea bisericésca si tipicu.

Alesulu invetiatoriu conform §-lui 74 din regulamentu va avea ca se cededie intregu cortelulu invetiatorescu si jumetate din salariu pe 6 luni veduvei remase dupa reposatul invetiatoriu.

Capolnasiu, din siedinti'a Comitetului parochialu tie-nuta la **16. Septemvre 1886.**

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: DEMETPIU MARCU, m. p. insp. sel.

—□—

Conform decisului Consistorialu dtto 17. Ianuariu a. c. Nr. 4496 ex 1885, imbinandu-se postulu preotiescu cu celu invetiatorescu dela clas'a I-ma din comun'a bisericésca **Capolnasiu**, protopopiatulu Lipovei (comitatulu Carasiu-Severinu) cu acésta se escrie concursu pe acestu postu cu terminu pana la **26. Octomvre a. c. st. v.** in care di se va tienea si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu suntu:

a) platui parochialu intravilanu;
b) un'a sesiune de pamentu aratoriu si fenatiu;
c) biru parochialu dela circa 150 case, câte un'a mesura cucuruзу in bómbe dela fie-care casa;
d) stólele usuate conform normei stolare;
e) salariu invetiatorescu in bani 357 fl. 50 cr. v. a.
f) spese pentru conferintiele invetiatoresci 10 fl. v. a.
g) spese pentru scripturistica 10 fl. v. a.
h) lemne 10 orgii, din cari, are a-se incaldi si sala de invetiamentu;
j) cortelu liberu cu gradina de legumi sub Nr. 109.

Doritorii cari voescu a ocupa acestu postu voru a-vea recursele loru a le instrua cu tóte documintele prescise in stat. org. si regulamentul pentru indeplinirea parochieloru, sa le substérna Reverendissimului Dnu protopopu tractualu Voicu Hamsea in Lipov'a, pana in 19. Octomvre st. v. a. c. aici cele intrate mai tardiu nu se vor luá in consideratiune.

Dela recurrenti se recere cualificatiune pentru parochii de classa prima, caci numai la casulu déca nu se voru presentá astfeliu de recurrenti, se va admite in candidatiune recurrenti cu cualificatiuni pentru parochii de classa II-a; apoi se pretinde dela densii spre a-se presentá pana la diu'a alegerii in ore carea di de dumineca ori serbatóre la st'a biserică, pentru a-si aretá desteritatea loru in oratorie, cantare bisericésca si tipicu.

Capolnasiu din siedintia comitetului parochialu tie-nuta la 16. Septemvre 1886.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : DEMETRIU MARCU, m. p. esmisu consist. si inspect. de scóle.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a statiunei invetiatoresci din **V. Schodolu**, in tractulu Vascului se escrie concursu cu terminu pana in **30 Septemvre st. v. a. c.**

Salariulu este urmatoriulu. a) 140 fl. in bani b) câte unu oborocu, 6 litre, de bucate dela casa, nrulu caseloru **140** c) 8 stangeni de lemne d) dela fiacare casa câte unu fuiuru si o itia de pasula si quartiru in natura si gradina.

Competentii au se-si trimita recursurile loru adjusate conform stat. organicu pana la terminulu de sus la subscriisulu protopopu.

Beiusiu 8/21. Sept. 1886.

In contielegere cu comt. par din **V. Dohodulu**.

Vasiliu Pap, m. p.
inspect. seolariu.

—□—

Pentru deplinirea parochiei devenite vacanta din comun'a **Fiscutu**, in protopresviteratulu Lipovei, (cottulu Timisiului), se escrie concursu cu terminu pana la **12. Octomvre**, cal. v. a. c. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acésta parochie suntu :

a) Un'a sesiune de pamentu aratoriu, constatatória din **30** jugere

b) birulu preotiescu. **50** de chible de grâu.

c) o gradina intravilana de **600**□.

d) stolele usuate, circa **100** fl. v. a.

cari venite computeate in bani dupa calcululu mediu alu celoru **5** ani din urma dau sum'a de **500** fl. v. a.

Recurentii au a-si substerne recursele loru instruate conform statutulu organicu si Regulamentulu pentru indeplinirea parochieloru si adresate Comitetalui parochialu subscriisulu protopresviteru in Lipov'a, pana la terminulu indicatu si a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in sant'a biserică din **Fiscutu**, spre a-si aretá desteritatea in cantári si rituale, precum si in oratori'a bisericésca.

Fiscutu, **10. Septemvre 1886.**

Comitetulu parochialu.

Incontielegere cu mine : **VOICU HAMSEA**, m. p. prott.

—□—

Pentru deplinirea postulu de capelanu temporalu, sistemisatu prin decisulu venerabilulu consistoriu, emanatu sub Nrulu **503/B.** din anulu curentu pre langa parochi'a de clas'a a trei'a din comun'a **Belotintiu**, se escrie concursu cu terminulu de alegere pre **19/31 Octomvre a. c.** cand se va tiené si alegerea.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt jumetate din tóte beneficiile parochiei, si anume : 1) **16** jugere de pamentu, parte aratoriu, parte fénatiu : 2) birulu preotiescu, dela **123** numere de case, câte un'a mesura cucuruzu despoiatu ; si 3) jumetate din venitele stolarie usuate,

Doritorii de a ocupá acestu postu se aviséza a-si tramite recursele, instruate conform dispusetiunilor statutulu organicu si regulamentulu pentru parochii, si adresate comitetulu parochialu din **Belotintiu** subscriisulu protopresviteru in Lipov'a, si totu de odata a-se presentá in vre-o Dumineca, séu serbatóre in sant'a biserică din **Belotintiu**, spre a-si aretá desteritatea in cantu si rituale, precum si in oratori'a bisericésca.

Belotintiu, in **7. Septemvre 1886.**

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **VOICU HAMSEA**, m. p. prott.

—□—

In urm'a decisulu Venerabilulu Consistoriu aradanu dto **30 Iuliu a. c. Nr. 1647 B.** se escrie nou concursu pe parochi'a din **Chisi-Orosinu**, imbinata cu postulu invetiatorescu, spre a-se deplini in modu definitivu. — Emolumintele anuale sunt :

1) Dela comun'a bisericésca : **50** meti grau curatu ; **30** fl. v. a. salariu ; unu jugeru pamentu intravilanu de prim'a classa langa cas'a parochiala ; paie câte trebuiescu pentru scóla si localitatea preotulu docinte ; stol'a indatinata dela **40** numere de casa, quartiru liberu cu **2** incaperi, cuina, grajdu si camera, tóte in stare buna : gradina de legumi de **100**□ cu pomi si vitie de viie.

2) Dela dominiulu din **Chisi-Orosinu** **40** fl. v. a. donatiune anuala cu prospecte a-se capetá si **2** jugere pamentu aratoriu.

3) Subventiune dela Venerabilulu Consistoriu din fondulu scolaru **120** fl. v. a. — cari tóte la olalta facu beneficiulu de **500** fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se-si trimita recursele instruite cu documentele recerute si adresate comitetulu parochialu subscriisulu vicariu protopopescu in **Nagy-Torák**, per **Nagy Beeskerek** pana in **30** de díle dela prim'a publicare al acestui concursu. Alegerea se va tiené in Duminec'a urmanda dupa espirarea celoru **30** de díle.

Chisi-Orosinu, la **3/15. Septemvre 1886.**

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **PAULU TEMPEA**, m. p. vicariu protopopescu.

—□—

Licitatiune minuenda.

Pentru repararea bisericéi gr. or. din comun'a **Odvosiu**, protopresviteratulu **Radna-Totvaradiei**, conform conclusulu Venerabilulu Consistoriu diecesanu aradanu **Nr. 12/24. Augustu a. c. Nr. 2590**, — se escrie concursu de licitatiune minuenda pe Dumineca din **5/17. Octomvre a. c.** la **10** óre ante meridiane, tienanda in scól'a din **Odvosiu**. —

Pretiuulu de esclamare e : **619** fl. **20** cr.

Concurentii vor avé a depune vadiulu de **10%**. Proiectulu de spese si conditiunile de reparare se potu vedea la subscriisulu.

Odvosiu, **21. Septemvre (3. Octomvre) 1886.**

Ioan Belesiu, m. p.

parochu presiedintele comitetulu parochial.

—□—